

Memo

Aan: De raad van de gemeente Oude IJsselstreek

Cc:

Van: College van burgemeester en wethouders

Datum: 6 juni 2017

Kenmerk: 17ini01626

Onderwerp: Ingrijpende beheersmaatregelen boom- en bosbeplantingen

Geachte leden van de raad van Oude IJsselstreek,

De afgelopen jaren zijn beheersmaatregelen en ingrepen in ons bos- en bomenbestand regelmatig onderwerp van discussie geweest. In de raad, maar ook met belanghebbenden en inwoners en van onze gemeente.

Dit heeft ertoe geleid dat we even een pas op de plaatsen willen maken voor wat betreft het laanbomenbeheer in afwachting van de herziening van het bomenbeheersplan.

Om u duidelijk te maken welke keuzes wij hebben gemaakt en welke zaken er verder nog spelen bieden wij u deze memo aan.

De memo geeft per project een toelichting en maakt duidelijk aan wat er gaat gebeuren c.q. wat ons standpunt is. De volgende projecten/onderwerpen komen aan de orde:

- 1 Uitgestelde lanendunning 2014-2015
- 2 Dunning Idinkbos
- 3 Kwaliteits- en veiligheidsproblemen oude bomen DRU-terrein
- 4 Essentaksterfte (ETS), een dreigend probleem voor laanbeplantingen
- 5 Meer bomen in het buitengebied (raadsmemo 6 d.d. 27 november 2014)

1 Uitgestelde lanendunning 2014-2015

In 2014 is, met het oog op het onderhoudsseizoen 2014-2015, op basis van het huidige beheersplan een dunningsplan opgesteld voor een aantal lanen in de gemeente Oude IJsselstreek. Dit heeft tot reacties geleid die overleg noodzakelijk maakten met bestaande en terstond gevormde belangengroepen. Er is veel discussie, er zijn voor- en tegenstanders.

Tot op heden heeft dit overleg niet geleid tot een voor alle partijen bevredigende oplossing. Wij stellen voor om het dunningsplan voor 2014-2015 nu niet verder uit te voeren, maar eerst het huidige bomenbeheersplan te evalueren. We maken dus een pas op de plaats.

Om recht te doen aan alle belangen willen wij een nieuw bomenbeleidsplan opstellen, waarbij er ook een duidelijke paragraaf zal worden gewijd aan het beheer van laanbomen. Hierbij zal dan ook aandacht aan het dunnen worden besteed.

Om zeker te zijn van een breed draagvlak zullen alle belanghebbende organisaties en personen worden betrokken bij het opstellen van dit plan.

Doelstelling is om dit nieuwe bomenbeheersplan eind 2018 operationeel te hebben. Tot die tijd zal alleen het strikt noodzakelijke beheer worden uitgevoerd (controle, wettelijk verplichte opsnoeihoogte, voorkomen van gevaarlijke situaties t.g.v. bijvoorbeeld ziekten, stormschade, dood hout etc.).

2 Dunning Idinkbos

In het Idinkbos is door de Bosgroep Midden Nederland afgelopen zomer een dunning aangegeven. Binnen de bospercelen waar het beheertechisch nodig is bomen te verwijderen zijn deze met een verfstreep gemerkt.

Een dunning wordt gedaan om de toekomstbomen meer groei ruimte te geven. In de natuur concurreren bomen met elkaar om de beschikbare hoeveelheid licht, lucht en water. Door de bomen van mindere kwaliteit weg te halen, krijgen de overblijvende bomen betere toekomstkansen. Maar het verkrijgen van meer groei ruimte voor de blijvers is niet het enige belang dat wordt nagestreefd. We willen ook op sommige plaatsen zo dunnen dat er spontaan nieuwe bomen kunnen komen: natuurlijke verjonging. Op deze wijze ontstaat er, in soort en maat, meer variatie in het bos, waardoor de biodiversiteit stijgt en het bos minder kwetsbaar wordt voor plantenziekten en natuurgeweld. Daarbij letten we er goed op de aanwezige fauna niet te verstoren. De das is hierbij de meest aansprekende soort. Wij hebben onszelf daarvoor verplicht te werken volgens een door ons opgestelde gedragscode die het rijk heeft goedgekeurd (geldt overigens voor al onze werkzaamheden in bossen en landschapselementen).

De dunning vloeit voort uit het vastgestelde Beheerplan Bossen 2010 – 2019. Daarin is aangegeven welke werkzaamheden moeten plaatsvinden om het bos duurzaam in stand te houden. De werkzaamheden hadden al in september van start moeten zijn gegaan, omdat de kans op slechte werkomstandigheden later in het seizoen groot is. De grondwaterstand op Idink stijgt doorgaans behoorlijk in de herfst en winterperiode, waardoor het dan wellicht onmogelijk wordt om met het doorgaans zware bosbouw materieel aan de slag te blijven.

3 Oude bomen DRU-terrein

De oude bomen tussen de DRU Cultuurfabriek en de SSP-Hal op het DRU-terrein takelen snel af. Het betreft 7 acacia's en 1 linde, restanten van de beplanting rondom de voormalige directeurswoning. Een onderzoek naar de boomveiligheid door een ter zake deskundig bureau op 7 juli 2016 geeft aan dat 6 bomen een matige conditie hebben en 2 bomen redelijk zijn (zie bijlage). Het bureau heeft berekend dat:

1. Als de bomen blijven staan en goed verzorgd worden, dit over een periode van 10 jaar een kostenpost van € 63.800 met zich meebrengt.
Na die tien jaar zullen de bomen dan naar alle waarschijnlijkheid aan het eind van hun leven zijn en moeten ze alsnog gekapt worden. De kosten van kap en herplant, incl. nazorg voor een periode van 10 jaar bedragen vlg. het huidige prijspeil € 42.660,-
Voordeel is dat het huidige beeld nog even behouden blijft.
Nadeel is dat er veel kosten gemaakt moeten worden, zonder dat de bomen er beter van zullen worden en een noodzakelijk kap op relatief korte termijn alsnog moet plaatsvinden.
Bovendien blijft er een flink risico op stormschade.
2. Als we de bomen in een keer kappen en nieuwe planten kost dit voor een periode van 10 jaar € 42.660 (dat is dan inclusief nazorg en onderhoud).
Voordelen zijn dat er over 10 jaar gezonde, passende bomen staan in een goed plantgat waar we dan weer jaren mee vooruit kunnen. Ook kan de soort aangepast worden aan de situatie en voor een uitstraling zorgen die past bij de omgeving.
Nadeel is dat er markante bomen verdwijnen en, ook als gekozen wordt voor een relatief zware plantmaat, het tijdelijk kaal zal ogen.
3. Derde alternatief is om van de betreffende 8 bomen de 6 slechtste (de bomen waarvan de conditie in het rapport als "matig" is aangeduid) weg te halen en daar nieuwe bomen terug te zetten. De kosten daarvan liggen dan ergens tussen de € 63.800 en € 42.660.
Voordeel is dat het wat geleidelijk gaat.
Nadeel is dat je geen mooi evenwichtig beeld krijgt. Hierbij kan aangetekend worden dat je dit ook als een voordeel kan zien.

Omwille van de kosten, het beeld, duurzaam denken en beheerbaarheid gaan we voor optie 2.

4 Essentaksterfte (ETS)

In de essen (Fraxinus) doet zich momenteel een vervelende schimmelziekte voor die zich snel ontwikkelt en verspreidt: de Essentaksterfte. In eerste instantie leek het niet zo'n vaart te lopen, maar dit jaar is het aantal besmettingen explosief toegenomen. Binnen onze gemeente hebben wij ca 3100 essen staan langs de wegen.

De ziekte komt in heel Europa voor. Recent onderzoek geeft aan dat mogelijk slechts 1 tot 2 procent van de essen overleeft. Hierover bestaat echter (nog) geen zekerheid. Er is nog geen goede methode gevonden om de ziekte uit te bannen, te stoppen of af te zwakken. Om infecties te voorkomen wordt door ons op dit moment alleen nog wanneer het dringend noodzakelijk is gesnoeid.

We hebben overwogen om in laanbeplantingen waar de kronen tegen of kort bij elkaar komen een dunning toe te passen. De gedachte daarbij is dat de wind dan vrij om de kroon kan waaien en zo de sporen van de schimmel wegblaast. Nadeel hiervan is dat je mogelijk resistente bomen weghaalt. Er is (nog) geen situatie bekend waarbij als gevolg van de ziekte bomen of dikke takken gevallen zijn en zodoende schade hebben aangericht.

Vanwege de onzekerheid omtrent resistentie, natuurlijke weerbaarheid en effect van o.a. dunnen maakt de gemeente Oude IJsselstreek even pas op de plaats en zullen we alleen dode en met zekerheid ten dode opgeschreven essen en/of gevaarlijke exemplaren weghalen. Tot nader order zullen we ook geen essen meer aanplanten. Wel blijven we de ontwikkelingen volgen en houden, samen met buurgemeenten en provincie, de vinger aan de pols.

Op 3 december heeft, bij wijze van proef, bij de essen langs de Staringstraat in Gendringen tussen de Rijnweg en de Anton Tijdinklaan een plantgatverbetering plaatsgevonden. Hierbij wordt de grond met luchtdruk losgemaakt en voeding toegevoegd. In de zomer van 2017 zal mogelijk duidelijk worden of dit een zichtbaar positief effect heeft op de gezondheidstoestand van deze reeds aangetaste bomen.

De gemeente Aalten heeft besloten om een pilot te starten door bepaalde straten actief te gaan snoeien en daarvan het resultaat af te wachten. Mocht dit zich negatief ontwikkelen, dan ligt in een besluit vast om essen preventief te kappen.

De provincie Gelderland heeft ons d.d. 10-11-2016 duidelijk gemaakt voorlopig nog geen essen preventief te gaan kappen. Wel is zeker dat er ook langs provinciale wegen met essen als laanbeplanting wat gaat gebeuren. Maar zeker niet eerder dan dat directe vervanging door nieuwe bomen mogelijk is. Men houdt ons op de hoogte van de gang van zaken bij de provincie.

De resultaten van de diverse pilots in de regio en elders in het land worden uitgewisseld en kennis gedeeld.

5 Meer bomen in het buitengebied

Op 27 november 2014 is door de raad van Oude IJsselstreek besloten de toen aangeboden raadsnotie 6 uit te voeren. Deze motie houdt in dat de gemeente Oude IJsselstreek aan eigenaren in het buitengebied gratis een streekeigen boom beschikbaar stelt. Doel is om weer meer solitaire, beeldbepalende bomen in het buitengebied te krijgen en zo het landschapsbeeld van het buitengebied te verrijken. Door de schaalvergroting in de agrarische sector zijn veel van dit soort elementen in het landschap verdwenen.

Op een oproep in de huis-aan-huisbladen, op de gemeentelijke pagina en op onze website is door slechts 3 personen positief gereageerd.

Wij constateren dat dit mooie initiatief niet heeft gebracht wat we er van gehoopt hadden. Mogelijk passen de randvoorwaarden niet binnen de wensen van de bewoners en grondeigenaren in het buitengebied. Omdat er destijds geen budget voor is vrijgemaakt en uitvoering hoe dan ook manuren kost, lijkt het logisch de regeling stop te zetten.

Belangstellenden kunnen gewezen worden op de Regeling Landschap van de provincie Gelderland. De gemeente Oude IJsselstreek draagt hieraan bij. Voorwaarde is dat de belangstellende zelf grond beschikbaar stelt.

Voor de drie LOP-gemeenten Oude IJsselstreek, Montferland en Doetinchem voert de Vereniging Agrarische Landschapsbeheer Oude IJssel deze regeling uit.

De provincie Gelderland kent sinds kort een nieuwe subsidiemogelijkheid. Natuurlijke personen in het gebied kunnen zelf geld aanvragen voor o.a. het aanleggen, beheren of verbeteren van de kwaliteit van natuur, groen of landschap door burgers in hun leefomgeving. Bedrag: € 1.000 tot € 5.000. Er moet cofinanciering zijn van 25%. Deze bijdrage mag komen van de initiatiefnemer zelf, maar ook door derden worden ingebracht (gemeente, sponsors etc.). Deze regeling is 1 oktober 2016 gestart en loopt waarschijnlijk door in volgend jaar. De gemeente moet er wel in gekend zijn. Zie voor meer informatie: <https://www.gelderland.nl/Burgerbetrokkenheid-bij-natuur,-groen-en-landschap#>